

Stockholm den 24 oktober 2025

R-2025/1544

Till Finansdepartementet

Fi2025/00223

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 4 juli 2025 beretts tillfälle att yttra sig över promemorian EU:s förordning om hållbarhetsbetyg.

Sammanfattning

Advokatsamfundet är i huvudsak positivt inställt till promemorians förslag om anpassningar av nationell rätt. Advokatsamfundet instämmer bland annat i promemorians bedömning att det är mer systematiskt fördelaktigt att införa de nödvändiga bestämmelserna i svensk rätt genom en ny lag, snarare än att komplettera befintliga lagar.

Vidare har Advokatsamfundet ingen erinran mot att Finansinspektionen anförtros uppgiften som behörig myndighet, enligt förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om hållbarhetsbetyg. Advokatsamfundet har inte heller någon erinran mot promemorians förslag att Finansinspektionen ska få begära handräckning av Kronofogmyndigheten för att en undersökning hos ett företag ska kunna genomföras enligt EU:s förordning om hållbarhetsbetyg.

Däremot anser Advokatsamfundet att promemorians förslag att låta Finansinspektionen genomföra platsundersökningar utan ett tillstånd från domstol kan ifrågasättas, och bör bli föremål för en mer ingående utredning.

Synpunkter

Promemorians förslag

Enligt EU:s förordning om hållbarhetsbetyg är det ESMA som ska fatta beslut om att genomföra en platsundersökning, efter samråd med den behöriga myndigheten i den medlemsstat där platsundersökningen ska genomföras. Den behöriga myndigheten ska på begäran aktivt bistå ESMA och utföra särskilda utredningsuppgifter eller undersökningar på dess vägnar och kan också få befogenhet att göra undersökningar på plats genom delegation från ESMA. Det framgår dock ingen begränsning av hur lång tid som platsundersökningen och den efterkommande efterlevnadskontrollen av ESMA:s och den behöriga myndigheten får pågå.

EU:s förordning om hållbarhetsbetyg ger utrymme för medlemsstaterna att bestämma att det enligt nationell rätt ska krävas tillstånd av en rättslig myndighet för att en platsundersökning eller verkställighetsåtgärd ska få genomföras. Tillståndsprövningen ska i så fall ta sikte på äktheten i ESMA:s beslut och att de planerade tvångsåtgärderna inte är godtyckliga eller alltför långtgående.

Promemorians bedömning är emellertid att det *inte* bör införas något krav på ett tillstånd från en domstol innan det sker en platsundersökning med eller utan handräckning av Kronofogdemyndigheten. Detta motiveras endast kortfattat i promemorian med hänvisning till att det tidigare i lagstiftningsärenden inte ansetts motiverat att införa kompletterande nationella bestämmelser om att det ska krävas tillstånd inför en sådan platsundersökning eftersom en nationell domstol endast skulle få göra en begränsad prövning av ESMA:s beslut av de planerade verkställighetsåtgärderna samt att ett beslut om en platsundersökning kan överklagas i annan ordning.

Advokatsamfundets synpunkter

Advokatsamfundet ifrågasätter promemorians bedömning i denna del.

Platsundersökningar är en långtgående utredningsåtgärd som kan upplevas som mycket ingripande för det berörda företaget. Inte minst eftersom känslig information, såsom företagshemligheter, kan röjas. Vidare aktualiseras proportionalitetsfrågor. Advokatsamfundet anser därför att utövandet av befogenheterna ska omfattas av lämpliga skyddsåtgärder i fråga om företagets rätt till försvar, inklusive rätten till ett

effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol på alla områden, inklusive i administrativa förfaranden.¹

Advokatsamfundet konstaterar att promemorian inte behandlar i vilken utsträckning som begränsningen av företagens rätt till domstolsprövning är nödvändig och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter (se artikel 52 i Rättighetsstadgan).

Promemorian behandlar inte heller för företagen centrala frågor såsom hur risken för röjande av företagshemligheter och personuppgifter kan minimeras.

Visserligen kan ett beslut om handräckning överklagas till allmän domstol enligt bestämmelserna i utsökningsbalken, men den prövning som då görs kommer att vara begränsad till de förutsättningar som anges i utsökningsbalken. Det förutsätter också att platsundersökningen sker med bistånd av Kronofogdemyndigheten, vilket inte är obligatoriskt. Det är därför enligt Advokatsamfundet tveksamt om den möjligheten uppfyller kraven på effektivt rättsmedel på nationell nivå.

Advokatsamfundet konstaterar vidare att EU-förordningen om hållbarhetsbetyg innehåller begränsningar för hur utredningsbefogenheter får utövas, liksom att ESMA:s beslut kan överklagas till Europeiska unionens domstol, vilket är positivt. Samtidigt ifrågasätter Advokatsamfundet promemorians resonemang om att dessa förhållanden skulle minska behovet av tillstånd från nationell domstol. Överklagandeprocessen till Europeiska unionens domstol kan vara svårtillgänglig och kostsam för det enskilda företaget, vilket kan leda till att det enskilda företaget inte får en ändamålsenlig möjlighet att lägga fram sin sak inför domstol. Detta riskerar att undergräva rättssäkerheten.

En ordning med krav på tillstånd från domstol innan platsundersökningar skulle bidra till att minska antalet godtyckliga eller alltför långtgående beslut om platsundersökningar, samtidigt som den gör effektiva rättsmedel tillgängliga för den enskilde. Advokatsamfundet noterar att tillsynsprocessens effektivitet inte nödvändigtvis behöver påverkas av att beslut föregås av domstolsprövning. Det finns

¹ Detta följer av artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, som blir tillämplig parallellt med EKMR när det som i detta fall är fråga om verkställande av rättsakter som vidtagits av EU:s institutioner.

inte heller några särskilda skäl som motiverar en sådan grad av skyndsamhet i tillsynen att intresset av domstolsprövning ska stå tillbaka för effektivitet i tillsynen.

I ljuset av vad som nu sagts, anser Advokatsamfundet att det finns skäl att överväga att införa krav på domstolstillstånd innan en platsundersökning genomförs, liksom krav på att ESMA:s och den behöriga myndighetens förfaranden för efterlevnadskontroll ska genomföras inom rimlig tid. I vart fall bör promemorians förslag i dessa delar bli föremål för en mer ingående analys inom ramen för den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet. Detta för att mer noggrant kunna bedöma förslagets lämplighet utifrån de aspekter som nu framförts.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander